

Секція іноземних мов

УДК 378.14:004.4

*В. В. Стрілець, к. пед. н., доцент
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка*

ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ

Синхронний переклад, який виконується в умовах жорстких часових обмежень й інтенсивних розумових навантажень, вважається найскладнішим видом усного перекладу. Досягнення професійної майстерності потребує від перекладача-синхроніста довготривалої практики, тому формування відповідних навичок і розвиток умінь слід здійснювати впродовж усього періоду навчання студентів-філологів у межах вивчення таких дисциплін, як «Вступ до фаху (перекладознавство)», «Теорія і практика перекладу», «Практика усного і письмового перекладу», «Основи синхронного перекладу» та ін.

До змісту навчання синхронного перекладу входить психологічний компонент, що охоплює широкий спектр перекладацьких навичок (автоматизованих дій, які виконуються без актуального контролю з боку свідомості) і вмінь (здатності виконувати певну діяльність, базуючись на комплексі наявних навичок), які дозволяють перекладачу успішно здійснювати медіативні операції незалежно від тематичного середовища. Як стверджують науковці [1, с. 73; 2, с. 84], у процесі перекладу спостерігається складна й динамічна взаємодія неусвідомлених автоматизмів та усвідомлених аналітичних дій, тобто постійне переключення з рівня навичок на рівень умінь і навпаки.

Реалізація синхронного перекладу передбачає сформованість навичок і розвиток умінь трьох категорій: 1) загальних для всіх видів як усного, так і письмового перекладу; 2) характерних для усного перекладу; 3) специфічних саме для синхронного перекладу. З'ясуємо, які навички та вміння складають третю категорію.

Перекладацьким завданням для синхроніста є одиниця орієнтування – відрізок тексту оригіналу (ТО), на який він відстає від оратора, і який рідко збігається з межами речення. Це підтверджує необхідність формування навичок сегментувати мовленнєвий потік на одиниці орієнтування (синтагми, ритмічні або інтонаційні групи), утримувати їх у пам'яті, узгоджувати між собою, дотримуватися оптимального відставання від оратора, а також пристосовуватися до перекладу сегментів ТО, які є семантично та синтаксично відносно незалежними один від одного.

Оскільки процес синхронного перекладу базується на одночасному аудіюванні ТО й усному продукуванні тексту перекладу, для перекладача важливими є навички здійснення перекладацьких дій без активної участі свідомості, які складають основу вміння одночасного сприймання ТО на слух і одночасного говоріння.

Перекладачу-синхроністу доводиться працювати з мовцями різних категорій, тому в нього має бути сформоване вміння сприймати мовлення різного темпу, акценту, чіткості звучання.

Умови роботи перекладача-синхроніста вимагають сформованості навичок швидкого розпізнавання слів, словосполучень та синтаксичних структур за їх частинами, іншими словами, навичок ймовірнісного прогнозування, які значною мірою залежать від обсягу фонових знань у відповідній галузі та обізнаності в конкретній ситуації перекладу (темі заходу, його програмі тощо).

Специфіка протікання процесу синхронного перекладу викликала необхідність формування навичок виконання перекладацьких операцій у високому темпі та в незвичних комбінаціях, а також розвиток умінь розподіляти увагу й проявляти стійкість до розумових навантажень.

Оскільки синхронний переклад здійснюється із застосуванням технічних засобів, у студентів-філологів мають бути сформовані технічні навички: розташування в кабіні, перевірка і налаштування апаратури, перемикання її в різні режими, говоріння в мікрофон тощо.

Окреслені навички та вміння можна розглядати як основу для розробки системи вправ для навчання синхронного перекладу, що становить перспективу подальших наукових досліджень.

Література

1. Черноватий Л.М. *Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад»* / Л.М. Черноватий. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 376 с.

2. *Robinson D. Becoming a Translator* / D. Robinson. – New York: Routledge, 2007. – 344 p.